

FOLYÓIRATOK MEGŐRZÉSE ÉS PÓTLÁSA

MIKROFILM UTJÁN.

A folyóiratok nagy keresettségük miatt fokozott rongálódásnak /kölcsönzés, használat, csonkítás/ vannak kitéve. Így a könyvtári gyakorlatban az, a helyzet áll elő, hogy a legkeresettebb lapok rongálódnak meg és válnak hiányosakká. Pedig ezeket a folyóiratokat még évtizedek múlva is keresik, tehát nem nyugodhatunk bele hiányos voltukba. /Arról nem is beszélve, hogy tudománytörténeti értékük ugyszólván sohasem vész el./

A kötés sem segít megnyugtatóan a megőrzés szempontjából. A nagy költségek és a jó munka ellenére is a kötés igen gyorsan megromlásnak esz ki és vele a folyóirat is. Éppen ezért helyes volna ha az alapvető folyóiratokat azonnal beérkezésük és feldolgozásuk után mikrofilmre vennénk.

A mikrofilm másolatok egyrészt megővják a folyóirat tartalmát az esetleges pusztulástól, ami különösen ritka és értékes sorozatoknál nagy veszteséget jelent, másrészt emelik közrebocsátásuk lehetőségét.

Egyes folyóiratokat hónapokon belül a szó szoros értelmében szétolvasnak. Különösen áll ez a hirlap formátumu, hetenként megjelenő műszaki lapokra /Technische Rundschau, Automobil Revue, Sztroitel'naja Gazeta stb./ A repüléssel, gépkocsi-gyártással, fotózással foglalkozó folyóiratok időnkénti megcsonkítása még a legnagyobb elővigyázatosság mellett is előfordul. Mindezek a tényezők rákényszerítik az Országos Műszaki Könyvtárat, de a hálózatba tartozó egyéb műszaki könyvtárakat is, hogy folyóirat-anyaguk megővése érdekében minden lehetőt megtegyenek.

Nem lehet mondani, hogy ezen a téren eddig nem történt semmi. Szeptember 15. óta az OMK olymódon igyekezett a kölcsönzött folyóiratok számát korlátozni, hogy amennyiben a kölcsönzőnek csak meghatározott folyóiratcikkre van szüksége, az eredeti folyóiratot nem bocsátják rendelkezésére, hanem helyette az igénylő a cikkről mikrofilm felvételt kap. De ez még nem minden, a rongálódás veszélye továbbra is fennáll /fordítás, referálás, helyben olvasás stb./.

A mikrofilmrevétel lényeges anyagi megtakarítást is jelent, mert a hiányzó számokat nem kell utólag devizáért beszerezni. A megőrzés ilyen módját már több külföldi országban bevezették. Finnországban egy történész által vezetett

társaság filmre veszi Finnország valamennyi hirlap-gyűjteményét egészen 1951-ig, beleértve a helsinki-i egyetemi könyvtárban található 1827- és 1917 között megjelent orosz lapokat is. Svédországban is folyik hasonló munka.

- x -

A szakfolyóiratok beáramlásának a háboru okozta megszakítása /1939-1945/ és az 1948-1952-es évek helytelen beszerzési politikája következtében egyes folyóiratokból egész évfolyamok hiányoznak /a fordítási szolgálat és a dokumentáció kénytelen ilyen esetekben más könyvtárakhoz fordulni./ E hiányzó évfolyamok és számok pótlásának is szinte egyetlen reális és megnyugtató módja a mikrofilm útján való bekérés. Az OMK a jelenleg folyamatban levő folyóirat-rekatalogizálási munkálatai során, illetve azzal párhuzamosan, rendszeresen kimutatást készít a könyvtár állományából hiányzó folyóirat-évfolyamokról, az egyes számokról, és a megállapítható hiányokat folyamatosan igyekszik bekérni külföldi cserepartnereitől mikrofilm formájában. Ily módon remény van arra, hogy a könyvtár folyóirat-állománya lassanként megnyugtató módon kiegészül. A folyamatos szállításokban mutatkozó esetleges hiányok pótlására is /a kiadónál egyes számok kifogynak, szállítás közben elvesznek/ az egyetlen járható út a vonatkozó számok azonnali bekérése mikrofilmen.

Ma már elvitathatatlan, hogy a mikrofilm-technika széleskörű alkalmazása a jövő útja. Éppen ezért helyes volna ha a mikrofilm leolvasó készülékek használatát nagyobb mértékben népszerűsíteniék a műszaki könyvtárak és igyekeznének leküzdeni azt az idegenkedést amely az olvasók bizonyos rétegénél még fennáll a mikrofilm igénybevételeivel szemben.

Az egyre növekvő igényeket [mind az olvasók mind a belső dokumentáció-részéről] csak úgy tudjuk kielégíteni, ha az alapvető hazai és külföldi folyóiratok hiánytalanul az érdeklődők rendelkezésére igyekszünk bocsátani. Ehhez a mikrofilm mindnyájunk számára igen nagy segítséget tud nyújtani. Rajtunk mulik, hogy éljünk is ezzel az alkalommal.

Batáry Gyula

- x - x -